

**C-326/22. sz. ügy****Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata  
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. május 13.

**A kérdést előterjesztő bíróság:**Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie  
(varsói kerületi bíróság, Lengyelország)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2022. március 18.

**Felperes:**

Z. sp. z o.o.

**Alperes:**

A. S. A.

**Az alapeljárás tárgya**

Arra irányuló kérelem, hogy az alperes (bank) adja át azokat a fogyasztói hitelmegállapodásokat, amelyek a felperes szerint szükségesek ahhoz, hogy az alperessel szemben a kölcsön nem kamatjellelű költségeinek visszafizetése iránti esetleges követeléseket érvényesítsen.

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogi alapja**

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 133., 66. o.; helyesbítések: HL 2009. L 207., 14. o.; HL 2010. L 199., 40. o.; HL 2011. L 234., 46. o.) 16. cikke (1) bekezdésének értelmezése; EUMSZ 267. cikk

## **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés**

Úgy kell-e értelmezni a 2008/48 irányelv 16. cikkének (1) bekezdését az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével összefüggésben, hogy a fogyasztó vagy az a vállalkozás, amelyre a fogyasztó az irányelv e rendelkezéséből eredő jogait engedményezte, e rendelkezés alapján követelheti a hitelezőtől a szerződés (és a szerződés részét képező szabályzatok) egy példányának, valamint a kölcsön törlesztésére vonatkozó olyan információknak a rendelkezésre bocsátását, amelyek annak ellenőrzéséhez szükségesek, hogy megfelelően számították-e ki a kölcsön teljes költsége arányos részének a kölcsön határidő előtti törlesztésével kapcsolatos visszafizetése jogcímén a fogyasztó részére kifizetett összegeket, és amelyek a fentiekben említett összegek visszafizetése iránti esetleges keresetindításhoz szükségesek?

## **A hivatkozott uniós jogi rendelkezések és a Bíróság ítélezési gyakorlata**

A fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. április 23-i 2008/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv: 16. cikk (1) bekezdése

A Bíróság 1990. június 19-i *Factortame* és társai ítélete (C-213/89, EU:C:1991:257)

## **A hivatkozott nemzeti rendelkezések**

- 1) Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (a fogyasztói hitelről szóló, 2011. május 12-i törvény) (*Dziennik Ustaw*, 2022., 246. tétel, a továbbiakban: a fogyasztói hitelről szóló törvény): 49. cikk (1) és (2) bekezdése
- 2) Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló, 1964. november 17-i törvény) (*Dziennik Ustaw*, 2021., 1805. tétel, a továbbiakban: KPC): 19. cikk 1. §-a, 98. cikk 1. §-a, 130. cikk 1. és 2. §-a, 130<sup>1a</sup>. cikk 1–3. §-a, 187. cikk 1. §-ának 1. pontja, valamint 248. cikk.
- 3) Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló, 1964. április 23-i törvény) (*Dziennik Ustaw*, 2020., 1740. tétel): 123. cikk 1. §-ának 1. pontja

## **A tényállás és az eljárás rövid ismertetése**

- 1 Az alperes (bank) a felperes több jogelődjével (fogyasztóval) fogyasztói hitelmegállapodást kötött.

- 2 Az egyes fogyasztók által felvett kölcsönöket a határidő lejárta előtt visszafizették.
- 3 Azok a fogyasztók, akik az alperessel az egyes fogyasztói hitelmegállapodásokat kötötték, engedményezési szerződések alapján ténylegesen a felperesre engedményezték a fogyasztói hitelről szóló törvény 49. cikkének – az 5. cikke (6) bekezdésének a) és b) pontjával összefüggésben értelmezett – (1) és (2) bekezdése szerinti összegek visszafizetése (a kölcsön nem kamatjellegű költségeinek visszafizetése) iránti, az alperessel szemben őket megillető követeléseket.
- 4 A felperes, amelyre ezek a követelések átszálltak, kéri, hogy az alperes adja át az említett fogyasztói hitelmegállapodásokat, az egyes szerződésekre vonatkozó szabályzatokkal, kiegészítő szerződésekkel, így a biztosítási szerződésekkel és azok általános szerződési feltételeivel együtt, valamint azt, hogy meghatározott információkat bocsásson rendelkezésre, mivel a megnevezett fogyasztók nem rendelkeznek e szerződések példányaival (elvesztették azokat).
- 5 Ezen túlmenően a felperes kérte, hogy az alperest kötelezzék meghatározott magatartásra, azaz hogy bocsásson rendelkezésre bizonyos információkat a megkötött kölcsönszerződéssel kapcsolatban.

#### **Az alapeljárásban részt vevő felek főbb érvei**

- 6 Nem vitatott, hogy az alperes és a felperes jogelődjei fogyasztói hitelmegállapodásokat kötöttek.
- 7 Az alperes megtagadja a felperes kérésének teljesítését, és azt állítja, hogy nincs jogalapja annak, hogy a felperes (és jogelődei) részére a kért, szerződésnek minősülő iratokat átadja, még akkor sem, ha a fogyasztók jelen ügyszóhoz hasonlóan felmentették az alperest a banktitok alól, és feljogosították a felperest arra, hogy az alperes és az egyes fogyasztók közötti kölcsönszerződések átadását kérje.

#### **Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása**

- 8 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint olyan kérdés merült fel, amely az uniós jog, azaz a 2008/48 irányelv 16. cikkének az uniós jog tényleges érvényesülésének elvével összefüggésben történő értelmezését követeli meg. Kétségtelen, hogy mind az uniós, mind pedig a nemzeti jogalkotó erős fogyasztóvédelemre törekedve biztosította a fogyasztó számára azt a lehetőséget, hogy a kölcsön idő előtti visszafizetése esetén a megkötött kölcsönszerződéssel kapcsolatban kifizetett költségek egy részét visszakaphassa. A nemzeti szabályozásból azonban az következik, hogy a követelés fennállásának tényét a felperesnek (a fogyasztónak) kell bizonyítania, ami nem tehető meg anélkül, hogy a bírósághoz szerződés formájában bizonyítékot ne terjesszenek elő.

- 9 Úgy tűnik, hogy szerződés és a kölcsön visszafizetésének módjára vonatkozó információk nélkül a fogyasztó nem tudja megítélni, hogy egyrészt pontosak-e a kölcsön hitelező által kiszámított, nem kamatjellegű, visszafizetendő költségei, másrészt pedig hogy a keresetindítás kifizetődő-e. Ez viszont komoly kétségeket vet fel a fogyasztó részére a fogyasztói hitel nem kamatjellegű költségei egy részének visszafizetése érdekében biztosított jog tényleges érvényesülésével kapcsolatban egy olyan helyzetben, amikor a fogyasztó egyáltalán nem tudja ellenőrizni, hogy jogosult-e a kölcsön nem kamatjellegű költségeinek visszafizetésére, és ha igen, milyen összegben.
- 10 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a fogyasztó nem köteles megőrizni a szerződés példányát. A fogyasztónak azonban általában nincs meg a technikai lehetősége arra, hogy tartósan megőrizze a megkötött szerződések másolatát, mivel a fogyasztói hitelről szóló törvény 49. cikkében foglalt rendelkezés hatálya alá tartozó szerződések felei rendszerint alacsony jövedelmű személyek, akik számos olyan rövid lejáratú kölcsönt kötnek, amelyek megfelelnek a fogyasztói hitel fogalmának. Emiatt fennáll annak a lehetősége, hogy ezek a fogyasztók elveszítik a szerződések nekik átadott másolatát, és a fogyasztói hitel határidő előtti visszafizetésekor sokuknak már nem lesz birtokában a szerződés másolata, ami miatt nem tudják hatékonyan ellenőrizni a hitelezővel szemben fennálló, a fogyasztói hitelről szóló törvény 49. cikkére alapított követeléseket.
- 11 Szokásos gyakorlat, hogy egy korábbi kölcsönt új kötelezettség vállalásával fizetnek vissza. Ilyen helyzetben nem utalnak pénzüsszeget a fogyasztó számlájára, és következésképpen a fogyasztó nem rendelkezik pontos információval arról, hogy mikor került sor a tartozás visszafizetésére.
- 12 A fogyasztó helyzetén az a tény sem javít, hogy olyan magánvállalkozásokhoz fordulhat, amelyek tájékoztatást nyújtanak az adósságáról. Ez ugyanis olyan további terhekkel jár, amelyek akadályát képezhetik az uniós jog alapján őt megillető követelés érvényesítésének. Mi több, e tájékoztatás nem teljes körű, és nem feltétlenül tartalmaz az összes kötelezettségvállalásra kiterjedő tájékoztatást.
- 13 Igaz, hogy a nemzeti eljárásjog alapján a bíróság kötelezheti a kijelölt személyt meghatározott iratok átadására (a KPC 248. cikke), ez a kötelezettség azonban nem szolgálhat a követelés pontosítására, és csak a tényleges keresetindítást követően alkalmazható.
- 14 A keresetindítás feltétele a követelés pontos meghatározása (a KPC 187. cikke 1. §-ának 1. pontja), ami nem lehetséges, ha a fogyasztó vagy jogutódja nem rendelkezik a kölcsönszerződéssel és a tartozás visszafizetésének időpontjára vonatkozó információkkal. Ilyen helyzetben a bírósági tanács elnökének fel kell szólítania a felperest, hogy pótolja keresetlevél formai hiányosságait (a KPC 130. cikkének 1. §-a), és ennek következtében, ha nem pótolható, a keresetlevél elutasítható, ami azzal jár, hogy a keresetlevél nem vált ki olyan joghatásokat, amelyeket a törvény az előterjesztéséhez fűz (a KPC 130. cikkének 2. §-a).

- 15 Ezenkívül a jogi képviselő által képviselt fogyasztó azt kockáztatja, hogy a keresetlevelet hiánypótlásra való felhívás nélkül elutasítják (a KPC 130<sup>1a</sup>. cikke), azzal, hogy a keresetlevél hiányainak pótlására az elutasításról szóló végzés kézbesítésétől számított egy héten belül van lehetősége (a KPC 130<sup>1a</sup>. cikkének 3. §-a).
- 16 Ha viszont a fogyasztó fogalmazná meg a követelését tetszőleges jelleggel, akkor a per elvesztése és a perköltségek viselése veszélyének tenné ki magát, amennyiben a követelése meghaladják neki ténylegesen járó összeget. A lengyel ítélkezési gyakorlatban gyökeret vert az a nézet, miszerint az a felperes, aki eláll a keresetétől, vagy akinek keresetét elutasítják, elvesztes lesz, kivéve azt a helyzetet, amikor az alperes az eljárás során fizet.
- 17 A nemzeti ítélkezési gyakorlat természetesen elismeri, hogy a felperesnek lehetősége van annak bizonyítására, hogy a kereset előterjesztése szükséges volt a jogai érvényesítéséhez, és ebben az esetben nem terhelik a fent említett költségek. A jelen eljárás tárgyát képezőhöz hasonló helyzetre azonban nincs állandó ítélkezési gyakorlat, így lehetséges, hogy a bíróságok egy része ilyen helyzetben úgy ítéli meg, hogy a szerződés elvesztése miatt a fogyasztó maga is hibás volt abban, hogy nem tudta megállapítani a követelés összegét, és ezért viselnie kell annak költségeit. Azon keresetet indító személy költségek alóli mentesítése, aki később a keresettől részben eláll, kivételt képez a per kimeneteléről való felelősség elve alól (a KPC 98. cikkének 1. §-a). Ezt a kivételt megszorítóan kell értelmezni, ami a keresetindítással kapcsolatban jelentős bizonytalanságot jelent a fogyasztó számára.
- 18 Ha a fogyasztó az őt megillető összegnél kisebb összeg tekintetében indít keresetet, akkor annak a veszélynek teheti ki magát, hogy a neki járó összeg fennmaradó része elévül. Az állandó nemzeti ítélkezési gyakorlat elismeri, hogy a polgári törvénykönyv 123. cikkében foglalt azon rendelkezés, amely meghatározza, hogy mikor szakad meg az elévülés, előírja, hogy a keresetindítás főszabály szerint a követelésnek csak a keresettel érvényesített része tekintetében szakítja meg az elévülést.
- 19 E szabály alól csak azokra a követelésekre vonatkozik kivétel, amelyeket a keresetindítás időpontjában nem lehet meghatározni, mert azok meghatározott vagyoni bíróság által meghatározott időpontban elvégzett értékelésből erednek. A jelen ügyben nem ez a helyzet.
- 20 A szerződés hiánya azt sem teszi lehetővé a fogyasztó számára, hogy felmérje, érdemes-e egyáltalán követeléseit érvényesítenie, vagy hogy ellenőrizze, hogy a kölcsöne elszámolása megfelelő volt-e a határidő előtti visszafizetést követően. A fogyasztó a gyengébb szerződéses fél, és az eladókkal vagy szolgáltatókkal ellentétben nem rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek lehetővé tennék számára, hogy a számára releváns valamennyi iratot megfelelő módon megőrizze. Így a szerződés annak megkötésekor kapott másolatának elvesztése azt eredményezi, hogy a fogyasztót megfosztják attól, hogy követeléseit a fogyasztói

hitelről szóló törvény 49. cikkének (1) és (2) bekezdése alapján (tehát közvetlenül a 2008/48 irányelv 16. cikkén alapuló követeléseit) ténylegesen érvényesíthesse, valamint megvizsgálhassa e követelések érvényesítésének megalapozottságát.

- 21 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy a nemzeti bíróságoknak biztosítaniuk kell az uniós jog tényleges érvényesülését. Ez a követelmény azt is jelenti, hogy szükség esetén a bíróságok jogosultak olyan intézkedéseket alkalmazni, amelyekről a nemzeti jog nem rendelkezik (a Bíróság 1990. június 19-i Factortame és társai ítélete, C-213/89, EU:C:1990:257). A kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy az uniós jog tényleges érvényesülése elvének fényében a 2008/48 irányelv 16. cikkéből következik-e a határidő előtt törlesztett fogyasztói hitelmegállapodáshoz hasonló iratok, valamint a kölcsön törlesztésének időpontjára és összegére vonatkozó információk átadására vonatkozó jog, amennyiben ezen iratok beszerzése szükséges annak megítéléséhez, hogy a keresetindítás megalapozott-e, valamint ahhoz, hogy hatékony keresetindításra legyen lehetőség anélkül, hogy az ellenérdekű fél részére meg kellene téríteni az eljárási költségeket, vagy hogy a követelés egy része elévülne.
- 22 Ha a fogyasztót nem illetné meg ilyen követelés, akkor a 2008/48/EK irányelv 16. cikke szerinti jogainak érvényesítése jelentősen megnehezülne. A keresetindítás ugyanis jelentős kockázattal járna, ami visszatarthatja a fogyasztót a fent említett követelés érvényesítésétől.
- 23 A szerződés pusztá hiánya megfosztja a fogyasztót attól a jogától is, hogy felmérje, szükséges és kifizetődő-e egyáltalán a bírói út igénybevétele. A fogyasztónak vagy (az engedményezési szerződés szerinti) jogutódjának így semmilyen lehetősége nincs arra, hogy egyértelműen meghatározza jogállását, ami szintén visszatarthatja attól, hogy követelést érvényesítsen a kölcsönadóval szemben. Mindezek a körülmények azt eredményezik, hogy a fent említett jogalanyok egyrészt nem tudják a kölcsönadóval szembeni jogaikat meghatározni, másrészt e jogok érvényesítése – amennyiben annak ellenére, hogy követeléseik megalapozottságát egyértelmű nem tudják megítélni, a keresetindítás mellett döntenek – (a felperes számára a keresetindítással járó komoly kockázatok miatt) jelentősen megnehezül.